

REDNA LETNA SKUPŠČINA SED 9. MARCA 1990

(POROČILO PREDSEDNICE)

Na začetku naj se zahvalim Kulturno informativnemu centru in njegovim vodjem, da so nas prijazno sprejeli pod svojo streho in nam omogočili, da smo imeli skupščino v njihovih prostorih.

Vsako leto se na skupščini spomnimo tudi naših članov, ki so nas v obdobju med obema skupščinama za vedno zapustili.

Žal smo v preteklem letu izgubili kar štiri svoje člane: Štefko Cobelj, Jerneja Šušteršiča, Valensa Voduška in našega častnega člana Borisa Merharja. Pred kratkim pa nas je vse tiste, ki smo imeli priložnost spoznati našo še mlado kolegico iz Hrvaške, Lidijo Sklevicky, globoko pretresla vest, da tudi nje ni več...

Vseh ne bomo tako kmalu pozabili.

Živimo v razburkanem času in smo priče velikih sprememb v družbi in tudi v kulturi. Vse te spremembe zahtevajo interpretacijo in obrazložitve. Iz prakse vemo, da je doslej to počela pretežno politika.

Na lanskem zveznem kongresu jugoslovanskih etnologov se je v več referatih pojavljalo vprašanje: ALI SMO ETNOLOGI DORASLI IZZIVOM DANAŠNJEGA ČASA?

Večkrat poslušamo očitke, da je danes konjunktura za etnologijo in da je etnologija ne zna izkoristiti. Skratka, smo v zaostanku. V stvarnosti bi morali biti bolj zastopani. Na primer ob včerajšnjem prazniku dneva žena – ob predlogih, naj se to praznovanje ukine, se mi je zastavilo vprašanje, koliko je to povojno praznovanje sploh raziskano.

In še cela paleta je podobnih vprašanj, ki so šla mimo nas.

Naši hrvaški kolegi načrtujejo 4. in 5. junija 1990 simpozij na temo »Sodobna kriza iz etnološkega zornega kota«. Tudi nas so povabili k sodelovanju. Mogoče bi veljalo razmisliti, da bi se tudi mi lotili česa podobnega.

POROČILO O IZVEDBI DELOVNEGA NAČRTA SLOVENSKEGA ETNOLOŠKEGA DRUŠTVA ZA LETO 1989

Kaj se je dogajalo v preteklem letu in letos v SED?

Lahko bi rekli, da smo največ svojega časa posvetili DOMOZNANSTVU. 21. 11. 1989 smo v prostorih SEM organizirali simpozij o domoznanstvu. Predhodno je v Knjižnici Glasnika izšla publikacija z referati. Pripravljamo

pa številko Glasnika, ki bo tudi posvečena tej temi, saj bodo v njej objavljeni diskusija s simpozija in zapisi o pogovorih, ki smo jih pripravljali v obliki društvenih večerov.

S posvetom o domoznanstvu smo se etnologi priključili proslavi 300. obletnice izida Valvasorjeve Slave.

DRUŠTVENI VEČERI

15. 2. smo pri Mraku imeli večerno srečanje na temo o domoznanstvu kot gibanju. To je bil razgovor o etnoloških mladinskih raziskovalnih taborih ob izidu knjige Etnološki mladinski raziskovalni tabori v Beli krajini 85–88, ki jo je uredil Andrej Dular.

22. 2. smo imeli spet pri Mraku večer na temo: Domoznanski vidik v Kroniki z Antonom Gričnikom, avtorjem Kronike fare Sv. Kunigunde na južnem Pohorju.

Načrtujemo pa še nekaj večerov, na katerih bi se radi pogovarjali o problemu ljubiteljstva in v zvezi s tem o šolskih etnoloških muzejskih zbirkah, ter večer, na katerem naj bi se pogovarjali o domoznanskem vidiku v beletristiki.

Lani je bila tudi 100-letnica Madžarskega etnološkega društva. Na proslavi v Budimpešti nas je zastopala Ingrid Slavec, ki je imela ob tej priložnosti tudi referat.

Spomladi lanskega leta, 13. maja 1989, smo končno dočakali postavitve Vrazove plošče na njegovi domačiji v Cerovcu pri Ljutomeru. Odkritje plošče smo združili z družabnim srečanjem z domačini in ogledom okolice.

PROGRAM ZA LETO 1990

Poleg osnovnega programa za letošnje leto, ki smo ga junija 1989 posredovali KSS, za leto 1990 načrtujemo še strokovno izpopolnjevanje članov SED, z željo, da bi se naše društvo ukvarjalo tudi s to dejavnostjo; veliko članov namreč čuti potrebo po tem. Ob razstavi Risani zapisi, ki je bila v prostorih SEM, smo se pogovarjali o tem, da bi etnolog moral poleg drugih metodoloških veščin vsaj delno obvladati tudi veščine risanja in fotografiranja. Zato je SED dal v svoj program pripravo tečaja dokumentarnega risanja in tečaja za fotografiranje.

VZPOREDNICE

V letošnjem letu smo za pripravo Paralel spet na vrsti Slovenci.

23. 2. 1990, ko smo imeli za Paralele sestanek s Hrvati, smo se odločili, da jih bomo pripravili februarja ali marca 1991 v Lendavi. Delovni naslov je: Lokalni, regionalni, nacionalni in etnološki vidik. Območje, ki ga

tokrat zajemamo, je Prekmurje, Međimurje, Slovensko Porabje in kraji na madžarski strani, naseljeni s Hrvati.

Torej bomo tokrat k sodelovanju poleg Hrvatov pritegnili tudi Madžare in Porabske Slovence. Predvidevamo, da bomo pred samim posvetom izdali publikacijo z referati, da bo samo srečanje plodnejše.

V poletnih mesecih bomo v Turnišču pripravili mladinski etnološki raziskovalni tabor. Dosežke in izsledke tega raziskovanja želimo predstaviti na razstavi v avli hotela Lipa, kjer naj bi potekale Paralele. Hkrati bomo predstavili tudi topografije SEO iz Prekmurja in Slovenskega Porabja.

POROČILO S SKUPŠČINE SEDJ, KI JE BILA NA XXIII. KONGRESU SEDJ 28. 10. 1989 V ZADRU

I.

1. Poročilo koordinacijskega odbora SEDJ med leti 1987–89 je podala dr. Dunja Rihtman-Auguštin. Opozorila je, da je treba Zvezo sproti opozarjati na kadrovske spremembe v izvršnih odborih republiških društev zaradi omogočanja boljših komunikacij. Dr. Rihtmanova je tudi predlagala, da bi bilo dobro spremeniti statut Zveze, tako da bi bili skupni kongresi vsaka tri leta; sredstva za medrepubliške kongrese se namreč stečejo le vsaka tri leta. Vendar njen predlog ni bil sprejet.

2. Glasilo Zveze Etnološki pregled, ki sedaj izhaja v angleškem jeziku in je v tem trenutku pravzaprav edini skupni etnološki projekt na jugoslovanski ravni, in glede na to, da je na predlog uredništva usmerjen v predstavljanje naših etnoloških dosežkov svetu, je bilo opozorjeno, da glasilo zasluži skupni trud, da bo še naprej izhajalo. Publikacija ima namreč resne finančne težave, ker republike ne nakazujejo svoji participacij pravočasno.

Na skupščini SEDJ je srbska delegacija zahtevala, naj Etnološki pregled izhaja v srbohrvatskem jeziku in le vsaki dve do tri leta v tujem jeziku. Predlagano je bilo, naj naslednja številka Etnološkega pregleda izide v angleškem jeziku, novo uredništvo pa naj se odloči za novo uredniško politiko. Dogovorjeno je bilo, da bi določeno število Etnoloških pregledov dobila tudi republiška etnološka društva in bi jih lahko uporabljala za zamenjavo s sorodnimi inštitucijami v svetu in tako obogatila fond tuje strokovne literature.

Slovensko etnološko društvo je z reklamami zbralo nekaj sredstev za participacijo Etnološkega pregleda, nekaj denarja pa bomo zbrali s poravnavo naročnine in tako pokrili svoje obveznosti.

3. Za člane koordinacijskega odbora so bili na skupščini SEDJ izvoljeni: Radmila Fabijanić, Vilma Niškanović (BiH); Jovan Vukmanović, Blažo Markuš (Črna gora); Dunja Rihtman-Auguštin, Nerina Eckhel (Hrvatska); Jelica Dodovska, Vangel Kačev (Makedonija); Irena Keršič, Mojca Ravnik (Slovenija); Branko Čupurdija, Radomir D. Rakić (Srbija)

Jelica Dodovska je bila izvoljena za predsednico, Branko Čupurdija za podpredsednika, Vangel Kače pa za tajnika.

Za člane uredniškega odbora Etnološkega pregleda so bili izvoljeni: Zlatko Mileusnić, Ljiljana Hadžidedić (BiH); Zorica Mo vsi pastPavle Radusinović (Črna gora); Aleksandra Muraj, Olga Supek (Hrvatska); Angelina Krsteva, Miodrag Hadži Ristić (Makedonija); Angelos Baš, Irena Keršič (Slovenija); Nikola Pantelić, Nikola Pavković (Srbija).

4. Naslednji kongres SEDJ bo v Makedoniji, v Strugi, od 2. do 5. oktobra 1991. Teme kongresa:

- Struga in ohridsko-struška regija - kulturno-zgodovinski in etnološki pregled
- Sodobni etnični procesi v Jugoslaviji
- Prostor in stanovanjska kultura

II. UDELEŽBA ČLANOV NA KONGRESIH

ZADAR

26. in 27. oktobra 1989 je bil v Zadru XXII. kongres SEDJ. Iz Slovenije se je kongresa udeležilo osem članov našega društva.

Glavna plenarna tema je bila: SIMBOLI IDENTITETE.

Publikacijo z referati HED pripravlja za tisk.

Na kongresu, ki je drugi dan potekal kar v petih sekcijah, tako da ni bilo moč vsega spremljati, smo slišali nekaj zanimivih referatov, zlasti hrvaških kolegov. To sta bila npr. referat danes žal že pokojne Lydie Sklevicky z naslovom Poklic etnolog: Analiza kazalcev statusa poklica - analizo je izvedla na osnovi ankete med hrvaškimi etnologi - ter zanimiv referat dr. Dunje Rihtman-Auguštin Resnična in lažna identiteta ponovno v odnosu folklorne in folklorizma; v njem je govorila o povojnem stanju folkloristike in folklorne, o negativnostih, ki jih je povzročila oblast na tem področju, črtanje vseh simbolov, ki bi mogli kazati na ožja nacionalna obeležja, ter o današnjih manipulacijah folklorne tradicije v politične namene. Z referatom je pokazala, da prav politika izkorišča folkloro na način, ki ji ustreza, etnologija kot znanost pa bi se morala truditi in iskati rešitve, od katere bi se morala politika učiti, ne pa da se etnologi učijo od politike.

Omeniti velja tudi, da je Slovensko etnološko društvo v zadnjem obdobju dobivalo programe raznih novih strank in tudi pristopne liste. Vendar smo se na zadnji skupščini odločili, da bomo pristopali in podpisovali razne peticije kot posamezniki in ne društvo kot celota.

PA ŠE TO:

Treba bo razmisliti in pripraviti načrt razvoja za našo dejavnost za naslednje srednjeročno obdobje. Pred tako zahtevno nalogo prosim vse, ki razmišljajo o tem in imajo določene poglede in ocene, naj jih posredujejo našemu društvu, da jih bomo skupaj pretresli.

- Zanimivo bi bilo npr. vedeti, kako posamezniki gledajo na stanje, kakršno je danes v etnologiji.
- Katere naj bi bile prednostne naloge našega društva v prihodnje?
- Kaj etnologi ta trenutek zmoremo in kaj pravzaprav hočemo.

Želimo si, in najbrž si želite tudi vsi etnologi, da bi naše delo okrepilo glas SED v vsakdanjem življenju. Pričakujemo več spodbud od vseh, in ker same zamisli še ne rode ničesar, jih je treba oživiti. Zato si želimo več zavzetosti vseh naših članov.

Na koncu bi se rada zahvalila vsem, ki so se trudili, da je društvo izpeljalo program, o katerem smo na skupščini poročali.

O delovanju Slovenskega etnološkega društva v sekcijah pa so na skupščini poročali vodje posameznih sekcij.

Irena Keršič

POROČILO O DELU MUZEOLŠKE SEKCIJE SED

Delo muzeološke sekcije je potekalo po načrtu, ki je bil začrtan maja 1989 in je bil delno izveden.

Organizirali smo ogled razstav v Zagrebu (Gunduličev san in Zašto su leptiri šareni), ki ju je oblikoval arh. Željko Kovačič in nas po razstavah tudi sam vodil.

Poleg tega smo pripravili tudi ogled razstave Kam so vsi pastirji šli avtorice mag. Inje Smerdel. Pri obeh ogledih ni šlo le za obisk razstave, temveč za nalizo koncepta razstave, oblikovanja, celostne podobe, skratka tako vsebine kot njene vizualizacije. Ob tem pa nam žal ni uspelo voditi zapisnika, kot je bilo prvotno zamišljeno. Te zapisnike razmišljanj, pogovorov, kritičnih analiz posameznih kustosov naj bi namreč objavljali in naj bi ustvarili možnosti za pisano muzejsko kritiko. Prav tako nam še ni uspelo navdušiti kustosov, da bi za vsako razstavo izdelali podroben etnološki in muzeološki koncept ter poskušali metodološko razložiti

bistvo svojega pristopa. Namen vsega tega je (na to nas je opozoril Borut Brumen), da bi etnologi muzealci spoznavali osnovne muzejske pojme in zakonitosti, hkrati pa bi lahko s primerjalno metodo med posameznimi koncepti prišli do kvalitativnih meril v muzealstvu.

Skupina za enotno etnološko terminologijo pri SEM, ki ima nalogo koordinirati delo pri našem skupnem etnološkem muzejskem projektu – izdelavi enotne nomenklaturo, je pripravila več sestankov. Zadali pa smo si tudi prve konkretne naloge:

1. poiskati osnovna (splošna) imena posodja
2. poiskati posebna (narečna) imena posodja
3. ugotoviti oziroma določiti namembnost (funkcijo) posodja
4. zbrati oziroma narediti risbe in fotografije posodja

Izveden je bil tudi pogovor o načrtih za delo in prednostnih nalogah etnoloških muzejskih oddelkov in SEM v letu 1990.

Dr. Janez Bogataj je predstavil program dela novega oziroma na novo organiziranega predmeta muzeologije na Oddelku za etnologijo FF, za katerega bo napisal tudi skripta. Zaželeno je, da bi se skripta posredovala tudi vsem kustosom etnologom. Izražena pa je bila tudi obojestranska želja (Dr. Janeza Bogataja in članov muzeološke sekcije SED), da bi sodelovali.

Muzeološka sekcija SED bi želela vplivati na učni program oddelka za etnologijo oziroma na tisti del, ki se dotika metodike dela (zlasti fotografiranja, risanja itd.), saj pri sebi opažamo pomanjkljivo znanje te vrste.

Sklenili smo, da bo vsak kustos sam poskrbel za sistematično dokumentiranje razstave, ki jo bo postavil, zaradi morebitnih rekonstrukcij razstav, zgodovina razstavljanja itd. in tudi zaradi dodatne možnosti informiranja o razstavi ter kritičnih razprav o njej.

V zvezi z računalniško muzejsko dokumentacijo se je že dobršno število naših članov udeležilo tečajev osnovnega računalniškega opismenjevanja in tečajev MODES-a.

Muzeološka sekcija je v Cankarjevem domu decembra pripravila predavanje prof. dr. Helmutha Fuchsa.

V Ljubljani, 2. 3. 1990

Ralf Čeplak